

Obsah

Úvod	13
1 Kariérové teorie s akcentem na rozhodování žáků základních škol o další vzdělávací a profesní dráze	23
1.1 Přístupy v kariérových teoriích	23
1.2 Kariérový vývoj adolescentů	26
1.2.1 Teorie E. Ginzberga a jeho spolupracovníků	26
1.2.2 Teorie D. Supera	27
1.3 Kariérová zralost	30
1.4 Těžkosti při kariérovém rozhodování	32
1.4.1 Taxonomie I. Gatiho, M. Krausz a S. Osipowa	33
1.4.2 Taxonomie Š. Vendela a jeho spolupracovníků	35
1.4.3 Těžkosti při kariérovém rozhodování identifikované na základě metaanalýzy výzkumů	37
1.4.4 Těžkosti českých žáků	38
2 Empirické poznatky o volbě další vzdělávací a profesní dráhy	39
2.1 Časové určení počátku rozhodování o další vzdělávací a profesní dráze	40
2.2 Faktory stimulující rozhodovací proces	41
2.3 Zdroje vlivů a informací při volbě další vzdělávací a profesní dráhy	43
2.3.1 Šetření zkoumající sociální vlivy	43
2.3.2 Výzkumy zaměřené na faktory a kritéria volby další vzdělávací a profesní dráhy	44
2.3.3 Zdroje informací, rad a pomoci	48
2.4 Rodiče a rodina	51
2.4.1 Rodinné prostředí	51
2.4.2 Rodinné procesy	55
2.4.3 Míra autonomie žáků v rozhodovacím procesu	58
2.5 Role vrstevníků	61
2.6 Formální zdroje vlivů, informací a pomoci	62
2.7 Vzdělanostní aspirace žáků a rodičů	64
3 Metodologie výzkumu volby další vzdělávací a profesní dráhy	71
3.1 Metodologický přístup	71
3.2 Výzkumný problém	72
3.3 Výzkumné cíle	72
3.4 Výzkumné otázky	73
3.5 Přípravná fáze výzkumu	73
3.6 První fáze výzkumu: kvantitativní část	74

3.6.1	Proměnné výzkumu	74
3.6.2	Hypotézy	74
3.6.3	Metody sběru dat	77
3.6.4	Výzkumný soubor	78
3.6.5	Základní demografické charakteristiky výběrového souboru	80
3.6.6	Strategie analýzy dat	85
3.7	Druhá fáze výzkumu: kvalitativní část	87
3.7.1	Metody sběru dat	87
3.7.2	Vzorkování	87
3.7.3	Strategie vedení ohniskových skupin	88
3.7.4	Analytické postupy	89
4	Časové určení počátku rozhodování žáků o další vzdělávací a profesní dráze a formování životních plánů	91
4.1	Poznatky z dotazníku určeného žákům	92
4.2	Poznatky z dotazníku určeného rodičům	95
4.3	Poznatky z ohniskových skupin	96
4.4	Diskuze a implikace pro pedagogickou a poradenskou praxi	99
5	Názory žáků a rodičů na roli aktérů při volbě další vzdělávací a profesní dráhy	105
5.1	Poznatky z dotazníku určeného žákům	108
5.2	Poznatky z dotazníku určeného rodičům	109
5.3	Porovnání názorů žáků a rodičů	111
5.4	Poznatky z ohniskových skupin	111
5.5	Diskuze a implikace pro pedagogickou a poradenskou praxi	113
6	Sociální vlivy působící na rozhodování žáků o další vzdělávací a profesní dráze	121
6.1	Rozhodnutí žáka	125
6.2	Rodiče	129
6.3	Kamarádi	131
6.4	Jiní příbuzní	132
6.5	Sourozenci	133
6.6	Učitelé a kariéroví poradci	133
6.7	Kamarádi ze sociálních sítí	134
6.8	Jiné sociální zdroje	134
6.9	Identifikace žáků s profesí rodičů a jiných členů rodiny	135
6.10	Poznatky z ohniskových skupin	136
6.11	Diskuze a implikace pro pedagogickou a poradenskou praxi	140
6.11.1	Vliv žáka	141

6.11.2	Vliv rodičů	143
6.11.3	Srovnání vlivu rodičů a ostatních sociálních vlivů	147
6.11.4	Vliv kamarádů	147
6.11.5	Vliv jiných příbuzných	150
6.11.6	Vliv sourozenců	150
6.11.7	Vliv učitelů a kariérových poradců	152
6.11.8	Vliv kamarádů ze sociálních sítí	153
7	Zdroje informací využívané žáky a rodiči při volbě další vzdělávací a profesní dráhy a hodnocení jejich efektivity	155
7.1	Informační zdroje žáků	157
7.1.1	Informace poskytnuté střední školou, na kterou se žák hlásí	158
7.1.2	Informace získané z internetu	160
7.1.3	Rodiče a členové rodiny	161
7.1.4	Základní škola	162
7.1.5	Spolužáci a kamarádi	162
7.1.6	Instituce kariérového poradenství	163
7.1.7	Ostatní masové komunikační prostředky	164
7.2	Informační zdroje rodičů	165
7.2.1	Informace poskytnuté střední školou, na kterou se žák hlásí	165
7.2.2	Informace získané z internetu	168
7.2.3	Zkušenosti rodičů	169
7.2.4	Základní škola	169
7.2.5	Informace získané od jiných členů rodiny	170
7.2.6	Instituce kariérového poradenství	170
7.2.7	Ostatní masové komunikační prostředky	172
7.3	Další poznatky o informačním působení v rodině	173
7.4	Poznatky z ohniskových skupin a otevřených otázek v dotazníkovém šetření	177
7.5	Diskuze a implikace pro pedagogickou a poradenskou praxi	184
7.5.1	Informace poskytnuté střední školou, na kterou se žák po základní škole hlásí	185
7.5.2	Informace získané z internetu	187
7.5.3	Rodiče a členové rodiny	190
7.5.4	Vlastní zkušenosti rodičů	193
7.5.5	Základní škola	193
7.5.6	Spolužáci a kamarádi	197
7.5.7	Instituce kariérového poradenství	199
7.5.8	Masové komunikační prostředky	204

8	Internetové informační zdroje využívané při volbě další vzdělávací a profesní dráhy a hodnocení jejich efektivity	207
8.1	Stručná charakteristika internetových zdrojů	209
8.1.1	Atlas školství	209
8.1.2	Středníškoly.cz	210
8.1.3	Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA)	212
8.1.4	Volba povolání	212
8.1.5	Seznam škol	214
8.1.6	Středníškoly.eu	215
8.1.7	Průvodce světem povolání a PSP	216
8.1.8	Integrovaný portál MPSV	216
8.1.9	Integrovaný systém typových pozic	217
8.1.10	Budoucnost profesí	219
8.1.11	Neflákám se.cz	221
8.1.12	Databáze akcí dalšího vzdělávání	222
8.1.13	Informační systém ISPV	222
8.2	Internetové informační zdroje využívané žáky	224
8.2.1	Atlas školství	227
8.2.2	Středníškoly.cz	227
8.2.3	Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA)	228
8.2.4	Další poznatky o využívání internetových zdrojů žáky	228
8.3	Internetové informační zdroje využívané rodiči	229
8.3.1	Středníškoly.cz	230
8.3.2	Atlas školství	230
8.3.3	Další poznatky o využívání internetových zdrojů rodiči	231
8.4	Diskuze a implikace pro pedagogickou praxi	232
9	Informace významné pro rozhodování žáků a rodičů o další vzdělávací a profesní dráze	237
9.1	Informace významné pro rozhodování žáků	240
9.2	Informace významné pro rozhodování rodičů	245
9.3	Srovnání odpovědí žáků a rodičů	250
9.4	Poznatky z ohniskových skupin	251
9.5	Diskuze a implikace pro pedagogickou a poradenskou praxi	254
9.5.1	Výsledky testování hypotéz	254
9.5.2	Informace o možnosti uplatnění absolventů jednotlivých oborů v zaměstnáních	256
9.5.3	Informace o obsahu studia	258
9.5.4	Informace o šancích uspět na zvolené střední škole v přijímacím řízení	259

9.5.5	Informace o náročnosti studia	262
9.5.6	Informace o obsahu profesí (povolání)	263
9.5.7	Další poznatky o informacích významných pro rozhodování žáků a rodičů	265
Závěr	. . . . .	269
Souhrn	. . . . .	279
Summary	. . . . .	283
Použitá literatura	. . . . .	287
Seznam tabulek	. . . . .	315
Seznam obrázků	. . . . .	319
Seznam příloh	. . . . .	323